

CUMHURİYET DÖNEMİ ÖĞRETMEN YETİŞTİRME MESELESİ: EĞİTİM ENSTİTÜLERİ HAKKINDA BİR LİTERATÜR DEĞERLENDİRMESİ

*Teacher Training Issue in The Republican Period: A
Literature Review on Education Institute*

İsmet TÜRKMEN*-Meral KAYABAŞI **

Özet

Öğretmenlik merkezinde insanı yetiştirmek olan ve kıymetini kolay yitirmeyecek olan kutsal bir meslektir. Bir çocuğun ömrünü şekillendiren öğretmenler, malzemesi insan olan sanatçılardır. Bir ülkenin gelişmesinde, nitelikli insan gücünün yetişmesinde, toplumun maddi manevi değerlerinin gelecek nesillere aktarılmasında en önemli rolün öğretmenlere ait olduğu söylenebilir. Bir ülkenin eğitim sistemi ne kadar mükemmel olursa olsun, eğer o sistemi çalıştıracak öğretmenleri de aynı mükemmellikte yetiştirmemişse, eğitim sisteminin başarılı olabileceğini söylemek zordur. Cumhuriyet döneminin en büyük eğitim faaliyetlerinden birisi öğretmen yetiştiren kurumların varlığıdır. Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan itibaren, eğitim- öğretim ve öğretmen yetiştirmeyi devletin sorumluluğu altına almıştır. Bu dönemde Cumhuriyet yöneticilerinin mücadele ettiği büyük problemlerin arasında halkın ve çocukların eğitimi vardır. Kurulardan 1940'lı yılların ortasına kadar ilk okulun ülke çapına yaygınlaşması için büyük çaba gösterilmiştir. Bu tarihten itibaren ortaokul öğretmeni yetiştirmek amacıyla eğitim enstitüleri açılmaya başlanmıştır. Eğitim Enstitüleri, 1949-1979 yılları arasında Türkiye'de orta okul

Makale Geliş Tarihi: 27.08.2024, Makale Kabul Tarihi: 17.11.2024

Araştırma Makalesi/Künye: TÜRKMEN, İsmet ve KAYABAŞI, Meral. "Cumhuriyet Dönemi Öğretmen Yetiştirme Meselesi: Eğitim Enstitüleri Hakkında Bir Literatür Değerlendirmesi," *Türkiye Araştırmaları Dergisi (TÜRKAD)*, C. 1, S.2, Aralık 2024, s.1-26.

* Sorumlu Yazar, Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, E-posta: ismet.turkmen@gop.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-8198-5707-

**Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı, E-Posta: meral.kayabasi2018@gop.edu.tr ORCID: 0009-0007-8818-5562.

öğretmeni yetiştiren neredeyse tek kaynaktır. Cumhuriyet döneminde Anadolu coğrafyasında kurulup gelişmiş, çağdaş ve inkılapçı bir kurum olan eğitim enstitülerinin Türk eğitim tarihine önemli katkıları olmuştur. Bunlardan birincisi, yoksul kesimlerdeki gençlere eğitim imkânı sağlamış olması; ikincisi ise Cumhuriyete inanmış ve ona hizmet edecek, nitelikli öğretmenler yetiştirmiş olmasıdır. Otuz yıl gibi bir sürede ortaöğretime branş öğretmeni yetiştirme sorumluluğunu tek başına yüklenen bu kurum hakkında, yapılan araştırma ve yazılan eserler çok sınırlı kalmıştır. Eğitim Enstitülerine ait mevcut literatür bir araya getirilerek değerlendirmek amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Eğitim, öğretmen, öğretmen yetiştirme, Eğitim Enstitüsü.

Abstract

Teaching is a sacred profession centered on nurturing human beings and is one whose value will never diminish. Teachers, who shape the lives of children, are artists whose material is the human soul. In the development of a country, in cultivating a qualified workforce, and in passing on the moral and material values of society to future generations, teachers are given the most crucial role. No matter how perfect a country's education system may be, it is impossible for the system to be successful if the teachers who will operate it are not trained to the same level of excellence. One of the most significant educational initiatives of the Republic era is undoubtedly the existence of institutions that educate teachers. Since the founding of the Republic of Türkiye education; teaching and teacher training have been placed under the responsibility of the state. The most important problem the Republican leaders struggled with during this period was the education of the people and children. From the founding until the mid -1940's, great efforts were made to spread primary education across the country. From this point onwards, Education Institutes were established to train middle school teachers. Between 1949 and 1979, the Education Institutes were almost the sole source of middle school teacher education in Türkiye. Established and developed in Anatolia during the Republican era, Education Institutes made substantial contributions to Turkish education history. Their contributions include providing educational opportunities to underprivileged youth and producing qualified teachers committed to serving the Republic. Over a period about thirty years, research and written works on these institutions, which single-hand edly took on the responsibility of training subject teachers for secondary education, have remained the existing literature on the Education Institutes.

Keywords: Education, Teacher, Teacher Education, Education Institute.

Giriş

Cumhuriyet yönetimi Tevhid-i Tedrisat Kanunu'yla, eğitimi devletin egemenliği altında birleştirerek modern bir millî eğitim sistemi kurma girişimini de başlatmış oluyordu. Türkiye Cumhuriyeti, bir taraftan ilköğretimi yaygınlaştırıp cehaletle mücadele ederken diğer taraftan da devlet kurumlarında görev yapacak eğitimli insan gücünü karşılamak amacıyla ilkokul üzeri eğitim verecek ortaokulları da açmak mecburiyetindeydi.¹ Cumhuriyet henüz ilan edilmeden orta öğretime öğretmen yetiştirme konusu ele alınmış bu doğrultuda birtakım girişimler olmuş olsa da ne yazık ki başarılı olunamamıştır. Bu başarısızlıkta, yeni okul sisteminin yerleşmemiş olması ve henüz ortaokulun o tarihte eğitim sistemine dahil edilmemiş olmasının etkili olduğu söylenilebilir.² 1924 tarihinde ortaöğretim sisteminin “ilköğretim, ortaokul ve lise” olarak yeniden düzenlenmesini takiben, ortaokula öğretmen yetiştirmek amacıyla Konya’da 1926-1927 öğretim yılında “Orta Muallim Mektebi” açılmıştır. Bir yıl sonra Ankara’ya taşınacak olan okul, “Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü” adını alacaktır. 1948 yılına gelindiğinde Ankara, Balıkesir ve İstanbul’da olmak üzere toplam 3 eğitim enstitüsü bulunmaktaydı. 1950-1960 döneminde enstitü sayısı, Bursa ve İzmir Eğitim Enstitülerinin açılmasıyla 5’e yükselmiştir. 1960-1970 döneminde enstitü sayısının iki katından fazla artış göstermesinde, ülke genelinde ortaokul öğretmeni ihtiyacının fazla olmasının payı olduğu söylenebilir. Enstitü sayılarının kısa sürede artış göstermesinde, eski öğretmen okullarının dönüştürülerek kullanılmış olmasının etkili olduğu göz ardı edilmemelidir.³

1977-1978 öğretim yılında, o dönemde “Üç Yıllık eğitim Enstitüleri” olarak adlandırılan enstitülerin sayısı 10’ a indirilip, öğretim süresi de 4 yıla çıkarılmıştır. Daha sonra ise “Ankara Gazi, İstanbul Atatürk, Balıkesir Necati, İzmir Buca, Bursa, Diyarbakır, Erzurum Kazım

¹ TBMM, 789 Sayılı *Maarif Teşkilatına Dair Kanun*, TBMM, Ankara 1926.

² Niyazi Altunya, *Gazi Eğitim Enstitüsü, Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Terbiye Enstitüsü (1926-1980)*, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara 2006, s.14.

³ Mustafa Ergün, “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Çalışmalarının Gelişmesi,” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi C.2, S. 2*, Haziran 1987, s.15.

Karabekir, Samsun, Konya ve Trabzon Fatih” eğitim enstitülerinin isimleri “Yüksek öğretmen Okulu” olarak değiştirilmiştir. 20 Temmuz 1982 yılında Eğitim Fakülteleri olarak günümüzde de öğretmen yetiştirme görevine devam etmektedirler. 1948-1978 yılları arası dönemde ortaöğretime öğretmen yetiştirmede en büyük görevin eğitim enstitülerine verildiği söylenebilir.⁴ Cumhuriyet Dönemi’nde Ortaöğretime branş öğretmeni yetiştiren önemli kurumlardan birisi olan, “Eğitim Enstitüleri” ni konu alan eser sayısı oldukça sınırlıdır. Mevcut literatüre göre Eğitim Enstitülerinin kuruluş aşamasından, Yüksek Öğretmen Okuluna dönüştürüldüğü zamana kadar geçen süreç, enstitülerin kuruluş aşaması ve sonrası olarak iki başlık olarak ele alınabilir. Söz konusu sürecin, “Resmî Kaynaklar, Telif-Tetkik Eserler, İstatistikler, Süreli Yayınlar...” olarak literatür değerlendirmesi yapılırken konu hakkında kısa bilgilerde vermeye gayret edilecektir.

1. Eğitim Enstitülerinin Kuruluş Aşaması

Eğitim Enstitüleri açılması fikrinin gündeme gelmesi dönemin Millî Eğitim Bakanı Reşat Şemsettin Sirer tarafından, ortaokul öğretmenine duyulan ihtiyacın kısa sürede kapatılması amacıyla ilkokulla ortaokulu birleştirerek ortak öğretmen yetiştirmek fikrinin ortaya atılmasıyla olmuştur. İlköğretmen okullarının ve Gazi Terbiye Enstitüsünün, Eğitim Enstitülerine dönüştürülerek hem ilkokul seviyesi hem ortaokul seviyesinde ders verecek sekiz yıllık sınıf öğretmeni yetiştirmeye başlanmıştır. Eğitim enstitülerinin kurulması açısından ilk girişim, 23 Mayıs 1945 tarihinde TBMM’ de Bütçe Görüşmelerinde, “Eğitim Enstitüleri Kurulması Hakkında Teklif”⁵ in verilmesidir. Bu dönemle ilgili yaşanan tartışmaların olumlu ya da olumsuz görüşler olarak günlük gazete ve dergilere yansımış ve bunlar “Eğitim Enstitüleri Kurulurken” başlıklı eserde bir araya getirilmiştir.⁶

⁴ A. Ferhan Oğuzkan, “Orta Dereceli Okul Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi” *Cumhuriyet Döneminde Eğitim*, 593-623, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983, s. 605-606.

⁵ TBMM Zabıt Ceridesi, *1945 Bütçe Görüşmeleri*, Dönem 7 C. 17, 23 Mayıs 1945.

⁶ *Eğitim Enstitüleri Kurulurken*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1946; Bu eserde bulunan makaleler: Reşat Şemsettin Sirer, “Orta okul Meselemiz” *Ulus*, 9 Haziran 1945; “Öğretmen Okulları Eğitim Enstitüleri Haline Getiriliyor, *Ulus*, 19 Eylül 1946; “Eğitim Bakanı Son Kararları İzah Ediyor, *Ulus*, 8 Ekim 1946; ... Nadir Nadi, “Aksayan Bir Tarafımız” *Cumhuriyet*, 6 Ekim 1946; Suut Kemal Yetkin, “Öğretmen Davası” *Ulus*, 9 Ekim 1946; Nadir Nadi, “Bir Açıklama ve Bir Gerçek” *Cumhuriyet*, 9 Ekim 1946; Nihat

Sirer'in öğretmen yetiştirme projesinin basının yanı sıra TBMM'de 1945, 1946 ve 1947 yılına ait Millî Eğitim Bakanlığı Bütçe Görüşmelerinde gündeme gelmiştir.⁷ Enstitülerin kuruluş amacı, işlevi, ders programları ve yönetmeliği hakkında bilgilere ulaşılabilecek diğer bir kaynak da MEB Tebliğler Dergisidir.⁸ Ayrıca 3. Millî Eğitim Şûrası Kararları da bu konuda bakılacak diğer önemli kaynaklardır.⁹

Sirer'in Millî Eğitim Bakanlığı görevini bıraktıktan sonra Eğitim Enstitüleri projesi yeni göreve gelen Tahsin Banguoğlu tarafından sonlandırılmıştır. Bunun üzerine Reşat Şemsettin Sirer tarafından kamuoyunun bilgilendirilmesi amacıyla Nadir Nadi'ye yazdığı mektup yayınlanmıştır.¹⁰ Sekiz yıllık sınıf öğretmeni yetiştirme projesi başarısız bulunarak kaldırılmış ancak, Eğitim Enstitüleri orta okula öğretmen yetiştirme görevini üstlenerek eğitim hayatına devam etmiştir.

Erim, "Orta Okul İhtiyacı Karşısında" *Ulus*, 11 Ekim 1946; Sedat Oksal, "Millî Eğitimde Yeni Hamleler" *Tanin*, 13 Ekim 1946; Kazım Nami Duru, "İlk ve Orta Okullar Esasta Bir Bütün teşkil Eder" *Son Posta*, 19 Ekim 1946; Mehmet Tuğrul, "Eğitim Enstitüleri" *Ülkü*, 22 Ekim 1946; Kazım Nami Duru, "Ortaokul Öğretmenleri, Öğrencilerini Tanımağa Muvaffak Olamıyorlar" *Son Posta*, 23 Ekim 1946; Hüseyin Meyan, "Eğitim Enstitüleri" *Kızılırmak*, 25 Ekim 1946; Rasim Başgöz, "Cumhuriyet ve Eğitim Enstitüleri" *Türk Dili*, 29 Ekim 1946; Agah Sırrı Levend, "Orta Öğretim ve Öğretmen Meselesi" *Vakit*, 31 Ekim 1946; Agah Sırrı Levend, "Orta Okullarda Öğrencinin Durumu" *Vakit*, 12 Kasım 1946; M. Ali Gökberk, "Orta Öğretimde Sınıf Usulü" *Yeni Türkiye*, 5 Ekim 1946; Mehmet Tuğrul, "Eğitim Enstitüleri" *Ülkü*, 22 Ekim 1946.

⁷ TBMM Zabıt Ceridesi, *Millî Eğitim Bakanlığı Bütçe Görüşmeleri*, Dönem 7, C.17, 23 Mayıs 1945; TBMM Zabıt Ceridesi, *Millî Eğitim Bakanlığı Bütçe Görüşmeleri*, Dönem 8, C. 24 Aralık 1946; TBMM Zabıt Ceridesi, *Millî Eğitim Bakanlığı Bütçe Görüşmeleri*, Dönem 8, 29 Aralık 1947.

⁸ Tebliğler Dergisi, *Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği*, 9, S. 423. 19473 Mart 1947; Tebliğler Dergisi, *Eğitim Enstitülerinin Tek Dersler Bölümünü Teşkil Eden, "Resim-İş, Müzik, Beden Eğitimi ve Yabancı Dil Şubelerine" Konan Meslek Dersleri Hakkında Karar*, C.10, S. 464, 15 Aralık 1947.

⁹ MEB, *III. Millî Eğitim Şûrası*, 2-10 Aralık, Ankara 1946; MEB. *IV. Millî Eğitim Şûrası*, 23-31 Ağustos Ankara 1949.

¹⁰ Nadir Nadi'nin, 12 Ağustos 1948 tarihli, "*Bir Hastalık*" başlıklı yazısına, Reşat Şemsettin Sirer 29 Ağustos tarihinde Cumhuriyet gazetesi Başyazarı Nadir Nadi'ye yazdığı, "*Kardeşim Nadir Nadi*" başlıklı açık bir mektupla cevap vermiştir. Bilgi dergisi gerek Tahsin Banguoğlu'nun açıklamalarını gerek nadir Nadi'nin eleştiri yazısını gerekse Eski Millî Eğitim Bakanı Sirer'in mektubunu birlikte yayınlamıştır. Bilgi, S. 16, C. II, 1 Eylül 1948.

2. Ortaöğretime Branş Öğretmeni Yetiştiren Eğitim Enstitüleri

Ortaöğretime öğretmen yetiştirmek amacıyla mevcut öğretmen okullarının eğitim enstitülerine dönüştürme projesi gerek uygulama yapılan okul sayısı gerek öğretmen ve gerekse öğrenci sayısı bakımından belki de eğitim alanında Cumhuriyet döneminde yapılan en önemli düzenlemelerden birisidir. Bu düzenleme yapılırken herhangi bir kanun çıkarılmamış olsa da Eğitim Enstitülerinin yasal dayanağı, okul açılmasında karar verici tek mercii Millî Eğitim Bakanlığı'dır kararı ile eğitim sistemini yeniden düzenleyen 22 Mart 1926 tarih ve 789 sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun'a dayanmaktadır. Sekiz yıllık sınıf öğretmenliği amacıyla açılan okullar kısa bir süre sonra ortaokul öğretmeni yetiştiren okullara dönüştürülmüş olsa da bu tarihten sonra açılan bu tip okullar Eğitim Enstitüsü adını kullanmaya devam etmiştir.

Eğitim Enstitüleri gibi MEB'e bağlı eğitim kurumlarının tarihi incelenirken, ele almamız gereken en önemli kaynak elbette arşiv kaynaklarıdır. Eğitim enstitüleri hakkında yapılacak araştırmada ilk olarak MEB'e ait arşiv ve ikinci olarak da Enstitülerin günümüze kadar ulaşabilen arşivleridir. MEB Arşivinde, Enstitülerin açılma kararlarında izlenen prosedür, enstitülerin öğrenci kontenjanlarının belirlenmesi, bütçe ya da ödenekler, enstitü mensuplarının maaşları gibi diğer kaynaklardan elde edilemeyecek belge ve bilgilere arşivlerden ulaşılabilir. Ancak MEB Arşivinde tasnif yapılmamış olmasından dolayı araştırma izni verilmemektedir.

2.1. Enstitülere Ait Arşivler

Enstitülere ait arşivlerden en önemlileri, “Gazi Eğitim Enstitüsü Arşivi: Gazi Üniversitesi; Atatürk Eğitim Enstitüsü Arşivi: Marmara Üniversitesi ve Necati Eğitim Enstitüsü Arşivi: Balıkesir Üniversitesi'nde bulunmaktadır. Selçuk Eğitim Enstitüsü, Fatih Eğitim Enstitüsü ve Isparta Eğitim Enstitülerine ait arşivlerde, “Öğrenci Diploma Defterleri, Öğretmen-Memur Sicil Defterleri, Öğretmen ve Enstitü Mensuplarının Faaliyetleri” gibi birçok belge bulunmaktadır. Isparta Eğitim Enstitüsü Arşivinde, Enstitü yönetimi, öğretmen, memur ve müstahdemlerin dahil olduğu bir “Sosyal Komite” isimli bir organizasyon hakkında belgeler bulunmaktadır. Enstitü mensuplarının evlilik, çocuk doğumu, tayin,

emeklilik gibi özel günlerde bir araya gelerek hediye ilgili kişiye hediye alınması gibi sosyal faaliyetlerin yapıldığı bu organizasyonun varlığını Isparta Eğitim Enstitüsüne ait arşivde¹¹ rastlanmıştır.

Enstitüler üzerine yapılan araştırmalarda başvurulacak önemli resmî kaynaklardan birisi de MEB tarafından yayınlanan Tebliğler Dergisi'dir. Enstitülerin kurumsal yapısının oluşmasında çıkarılan yönetmelikler, müfredat değişiklikleri, ders programları gibi önemli kararlara Tebliğler Dergisi'nden ulaşmak mümkündür.¹²

2. 2. Yıllıklar/İstatistikler

Eğitim Enstitüleri hakkında diğer önemli bir kaynak da istatistikler ve yıllıklar olarak adlandırılan gruptur. Bu grubu, devlet kuruluşları tarafından çıkarılanlar ile enstitü öğrenci ve öğretmenleri tarafından çıkarılan istatistikler ve yıllıklar olarak iki sınıfa ayırmak mümkündür.

Devlet İstatistik Kurumu (DİE) Millî Eğitim İstatistiklerinde, enstitülerin dönemlere göre öğrenci sayısı, diploma alan erkek ve kız öğrenci sayıları; Enstitülerin gündüz kısmı, gece öğretimi ve mektupla öğretim öğrenci sayıları verilmiştir. İstatistiklerde, öğretim üyeleri, “Okulun Kadrosunda Olan, Esas Görevi Okul Dışında Olan ve Esas Kadrosu Başka Okulda Olan” şeklinde hem kadroya göre hem de unvanlarına göre sınıflandırılmıştır. Enstitünün öğretim kadrosunun ne kadarını kendi imkanlarıyla ve ne kadarını da okul dışı görevlendirme yaparak oluşturduğu hakkında fikir sahibi olunabilir.¹³

Öğretmen Okulu Genel Müdürlüğü Yıllıkları, Eğitim Enstitüleri hakkında sayısal verilere ulaşabileceğimiz diğer bir resmî kaynaklardır. Bu yıllıklardan:

¹¹ Isparta Eğitim Enstitüsüne ait arşiv belgeleri, Isparta Sosyal Bilimler Lisesinde bulunmaktadır.

¹² Tebliğler Dergisi, *Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği*, C. 9, S. 423, 3 Mart 1947; Tebliğler Dergisi, *Eğitim Enstitüsü 1955 Yönetmeliği*, C.18, S. 875, 31 Ekim 1955; Tebliğler Dergisi, *Eğitim Enstitü 1968 Yönetmeliği*, C. 31, S. 1530, 25.11.1968.

¹³ DİE, *Millî Eğitim İstatistikleri Yüksek Öğretim 1965-1967*, 1969; DİE, *Millî Eğitim İstatistikleri 1959-1968*, Ankara 1972; DİE, *Millî Eğitim İstatistikleri Yüksek Öğretim 1967-1970*, Ankara 1970; DİE, *Millî Eğitim İstatistikleri Yüksek Öğretim 1970-1974*, Ankara 1975; DİE, *Millî Eğitim İstatistikleri Yüksek Öğretim 1974-1978*, Ankara 1979; DİE, *Millî Eğitim İstatistikleri Yüksek Öğretim 1978-1979*, Ankara 1980; DİE, *Millî Eğitim İstatistikleri Yüksek Öğretim 1980-1981*, Ankara 1982.

- Başvuran ve Alınan Öğrenci Sayısı, Bölümler ve Sınıflar Üzerinde Öğrenci dağılımları,
- Eğitim Enstitülerinde Sınıf Geçmenin Sınıflar Üzerinde Dağılımı,
- Eğitim Enstitülerinde Sınıf Geçmenin Bölümler Üzerinde Dağılımları,
- Mezuniyet Durumu,
- Eğitim Enstitülerinin Sınıflar ve Bölümler Şube Sayıları,
- Eğitim Enstitülerinde Başarının Genel Durumu,
- Eğitim Enstitülerinde Verilen Cezalar ve Ayrılan Öğrenciler,
- Eğitim Enstitülerinin Yönetici, Memur ve Müstahdem Sayı ve Kadroları Durumu,
- Eğitim Enstitülerinde Memur ve Müstahdemlerin Tahsil Durumu,
- Eğitim Enstitülerinin Maddi Durumları, Kuruluş Tarihi, İlk ve Şimdiki Yöneticisi...

gibi bilgilere ulaşılabilir. Ayrıca bu yıllıklardan yatılı-gündüzlü öğrenci sayılarının yanı sıra kız-erkek öğrencilerin başarı durumları konusunda istatistikler de oluşturulabilir.¹⁴

2.3. Enstitü Mensuplarına Ait Yayınlar

2.3.1. Yıllıklar

Eğitim enstitülerinde son sınıf öğrencilerinden oluşturulan bir albüm/yıllık komitesince hazırlanan ve okulda geçen yılların güzel bir hatırası olması amacıyla mezun olan öğrencilere yıllık ya da albümler verilmekteydi. Yıllıklar, Enstitüde görev yapmış eğitim kadrosu, okulun imkanları, sosyal faaliyetleri gibi birçok konuda fikir sahibi olunacak birincil kaynaklardır. Enstitüler hakkında doğrudan bilgi alabildiğimiz Eğitim Enstitüleri öğrenci derneklerinin mezuniyet hediyesi olarak

---

¹⁴ *Öğretmen Okulları 1965-1966 Yıllığı*, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, Ankara 1966; *Öğretmen Okulları 1966-1967 Yıllığı*, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, Ankara 1967; *Öğretmen Okulları 1967-1968 Yıllığı*, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, Ankara 1968; *Öğretmen Okulları 1968-1969 Yıllığı*, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, Ankara 1969; *Öğretmen Okulları 1969-1970 Yıllığı*, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, Ankara 1970; *Öğretmen Okulları 1970-1971 Yıllığı*, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, Ankara 1971; *Öğretmen Okulları 1971-1972 Yıllığı*, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi Ankara 1972; *Öğretmen Okulları 1972-1973 Yıllığı*, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, Ankara 1973; *Öğretmen Okulları 1973-1974 Yıllığı*, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, Ankara 1974.

hazırlanan yıllıklara, “Gazi Eğitim Enstitüsü 1952 Yıllığı, Bursa Eğitim Enstitüsü 1964-1965 Yıllığı, Samsun Eğitim Enstitüsü 1969-1970 Yıllığı, Konya Selçuk Eğitim Enstitüsü, Yabancı Diller Eğitim Enstitüsü İngilizce Bölümü Yıllığı, Isparta Eğitim Enstitüsü 1975-1976 Yıllığı, Gazi Eğitim Enstitüsü Matematik Bölümü Yıllığı”¹⁵ örnek olarak verilebilir. Diğer yıllarda enstitülere ait yıllıkların çıkarılıp çıkarılmadığı konusunda kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Bu yıllıklardan, enstitülerin açılış, bina, yönetim/idare, öğretmenler ve mezun olan öğrenciler hakkında verilere ulaşmak mümkündür.

Enstitü hakkında yönetim, eğitim kadrosu, okulun tarihçesi, uyulması gereken kurallar gibi bilgiler veren, “Öğrenci Rehberi” hazırlanmıştır.¹⁶ Gazi Eğitim Enstitüsü yönetiminin hazırlamış olduğu, “Gazi Eğitim Enstitüsü Yöneticiler Görev Bölümü”¹⁷ eserden de Enstitünün, kurumsal yapısı ve işleyişini hakkında bir perspektif oluşturulabilir.

2.3.2. Dergiler

Enstitünün gelişimi, eğitim kadrosu, sosyal, kültürel ve spor faaliyetlerinin yanı sıra gündemde olan konular hakkında yazıların da yayınlandığı; mezunlarıyla bir nevi haberleşme imkanı da veren Eğitim Enstitüsü öğrenci ve öğretmenleri tarafından dergiler çıkarmıştır. Bunlar arasında:

- **Gazi Eğitim Enstitü:** Eğitim Öğretim, Eğitim Psikolojisi, Gazi, Eğitim Postası, Genç Öğretmen, Gazi Eğitim Enstitüsü Araştırma ve İncelemeleri Bülteni, Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmen Yetiştiren Kurumlarla İlgili Haberler, Gazi Eğitim Enstitüsü Haber Bülteni, Çay Şekeri.

¹⁵ *Gazi Eğitim Enstitüsü 1952 Yıllığı* Gazi Eğitim Enstitüsü Öğrenci Derneği, Ankara 1952; *Bursa Eğitim Enstitüsü 1964-1965 Yıllığı*, Büyük Kervan Matbaası, İstanbul 1965; *Samsun Eğitim Enstitüsü 1969-1970 Yıllığı*, Samsun Eğitim Enstitüsü, Samsun 1970; *Yabancı Diller Eğitim Enstitüsü İngilizce Bölümü Yıllığı: Yabancı Diller Eğitim Enstitüsü İngilizce Bölümü Öğrencileri*, Ankara 1973; *Cumhuriyetimizin 50. Yılında Konya Selçuk Eğitim Enstitüsü*, Konya Selçuk Eğitim Enstitüsü, Konya 1974; *Gazi Eğitim Enstitüsü Matematik Bölümü Yıllığı* Gazi Eğitim Enstitüsü Matematik Bölümü Öğrencileri, Ankara 1975; *Isparta Eğitim Enstitüsü 1975-1976 Yıllığı* Tokoğlu Matbaası, Isparta 1976.

¹⁶ *Gazi Eğitim Enstitüsü Öğrenci Rehberi 1963-1964 Öğretim Yılı* Gazi Eğitim Enstitüsü Danışma Kurulu ve Öğrenci Derneği, Ankara 1963; *Gazi Eğitim Enstitüsü Öğrenci Rehberi 1967-1968*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1968.

¹⁷ *Gazi Eğitim Enstitüsü Yöneticiler Görev Bölümü*, Gazi Eğitim Enstitüsü, Ankara 1975.

- **Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü:** Öğretmence Dergisi, Gökçe Yazın, Mavi Yeşil,
- **Bursa Eğitim Enstitüsü:** Bursa Eğitim Enstitüsü Haberler Bülteni, Alkım,¹⁸ Bursa’da Zaman
- **İzmir Eğitim Enstitüsü:** Uyanış¹⁹
- **Konya Selçuk Eğitim Enstitüsü:** Çağdaş Selçuk
- **İstanbul Eğitim Enstitüsü:** Yeni Akın...

Enstitü yönetimi ve öğretim kadrosu tarafından da destek gören dergiler, enstitülerin gerek güncel durumları hakkında gerek enstitü öğretmen ve öğrencilerinin kültürel yönlerini göstermesi açısından ve gerekse enstitü dışından alanında uzman eğitimcilere sayfalarında yer vermelerinden dolayı, başvurulması gerekli kaynaklardandır.

Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü öğretmenleri tarafından çıkarılan Öğretmence dergisinin amacı, “...Öğretmence bütün Türkiye eğitim ve öğretim ailesinin bir organıdır. Her iyi ve güzel örneğe açıktır. Öğretmen Öğrenci-Anababa bağının ışıklı ve gerçek işbirliğine doğru yönelmiş bir anlayışın en sıcak dilekleri ile bütün meslek ailesine selam ve sevgiler...”²⁰ olarak belirtilmiştir.

Necati Eğitim Enstitüsü bünyesinde, öğrencilerin sorunlarını kendi seçecekleri öğretmen rehberliğinde çözmeleri amacıyla “*Rehberlik Kurulu ve Rehberlik Bürosu*” açılmıştır. Günümüzde rehberlik ve danışmanlık adı altında okullarda verilen bu hizmetin 1955-1956 öğretim yılında Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsünde verilmeye başladığını “Öğretmence” dergisinin Mart 1956 tarihinde yayınlanan 1. sayısından öğrenmekteyiz.

Bursa Eğitim Enstitüsüne ait arşivin belgelerinin bulunmaması nedeniyle, bu enstitü hakkında ulaşılabilecek birinci derece kaynak olarak, “Bursa Eğitim Enstitüsü Haberler Bülteni ve Alkım Dergisi” önem kazanmaktadır. Enstitünün öğretim kadrosu ve onların bilimsel faaliyetleri

¹⁸ Alkım Dergisi: Bir nevi Bursa Eğitim Enstitüsü yayın organı durumundadır. 15 Nisan 1968 yılında Bursa Eğitim Enstitüsü Haberler Bülteni Dergisi yerine çıkmaya başlayan Alkım Dergisi, 42 sayı ayda bir yayımlandıktan sonra 1978’e kadar 2 ayda bir çıkmıştır.

¹⁹ Uyanış Dergisi: Mart 1963’te yayın hayatına başlamış ve Haziran 1976’da 13 yıl ara vermeden ayda bir ya da iki ayda bir çıkan dergi vedasını, 133-134 Mayıs Haziran’da çıkan son sayısı ile yapmıştır. Derginin İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi ve Milli Kütüphanede bazı sayılarına ulaşmak mümkündür.

²⁰ “Sunu” *Öğretmence*, S.1, 1 Mart 1956.

(staj ya da yüksek öğrenim amacıyla yurtdışına giden öğretmenler), öğrencilerin sporda kazandıkları başarılar, okul binasında yaşanan gelişmeler (kütüphane, yatakhane, yemek hane ve lojman gibi), okul bünyesinde düzenlenen sosyo-kültürel faaliyetler (konferanslar- tiyatro gösterileri) üzerine bilgilere ulaşılabilir.

Bursa Eğitim Enstitüsünde öğrenci ve enstitü mensuplarının birlikte kurdukları “Kitap Kulübü” Bursa Eğitim Enstitüsü Haberler Bülteni’nden haberdar olduğumuz önemli bir sosyo-kültürel bir faaliyettir. Enstitü öğrenci, öğretmen ve memurlarından isteyene kitap temin etme amacıyla kurulan, Kitap Kulübü, başkanı, yardımcıları, üyeleri, yönetimi ve tüzüğü ile adeta bir dernek görünümündedir. Üyelerinden yıl boyunca belli bir aidat alınmaktadır. Kulüp yayınevlerinden getirttiği kataloglardan üyelerin seçtiği kitapları, peşin olarak almaktadır. Üyeler için hem indirimli hem de istediği kitabı ödediği aidatla taksitli almış oluyordu. Kitap Kulübü sayesinde, Bursa Eğitim Enstitüsü mezunları, öğretmenliğe başladıklarında mesleki yönden ihtiyaç duyacakları temel kitaplardan oluşan küçük bir kütüphaneye de sahip olmuş oluyordular.²¹

Eğitim enstitüleri mensupları tarafından çıkarılan dergiler arasında günümüz dergi anlayışına uygun olan dergi sıralaması yapılmış olsa ilk sıra hiç şüphesiz, İzmir Eğitim Enstitüsü Öğrenci Derneği yayını olan “Uyanış” dergisinin olurdu. Bu dergi üzerine bir de yüksek lisans tezi yazılmıştır.²² Eğitim-Kültür ve Sanat dergisi olan “Uyanış”ın yayın politikası, “...pek çok alanla ilgili makaleler, röportajlar, biyografiler, şiirler, fıkralar, öyküler, kompozisyonlar” dan oluşan geniş bir yelpazeden oluştuğu söylenebilir. Ayrıca, “...enstitüde yapılan öğrenci faaliyetleri, konferanslar, tiyatrolar hakkında fotoğraflar ve haberler... bu yönüyle İzmir Eğitim Enstitüsünün okul gazetesi görevini de üstlenmiştir.”²³ Uyanış dergisi, enstitü öğretmenlerinin yanı sıra dönemin tanınmış eğitimcilerinin eserlerinin, yayıncısı olma görevini de üstlenmiştir.

²¹ Bursa Eğitim Enstitüsü Haberler Bülteni, S.3, 1 Aralık 1967.

²² Ali İzzet Atar, “Uyanış Dergisi’ndeki Yazıların Eğitim ve Dönemin Güncel Olayları Açısından İncelenmesi,” Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa 2019 (Yüksek Lisans Tezi).

²³ Atar, “Uyanış Dergisi’ndeki Yazıların Eğitim ve Dönemin Güncel Olayları Açısından İncelenmesi,” 14.

2.4. Telif ve Tetkik Eserler

2.4.1. Eğitim Enstitüleri Hakkında Yazılan Eserler

Eğitim Enstitülerini konu alan telif ve tetkik eserlerin sayısı oldukça sınırlıdır. Telif eserleri, Enstitüleri konu alan eserler, Eğitim Enstitüleri bölüm olarak ele alan ve enstitü mensupları tarafından kaleme alınan hatıralar olarak tasnifini yapmak mümkündür. Eğitim Enstitüleri tarihi konusunda yazılmış iki önemli eser bulunmaktadır. Bunlardan ilki, “Niyazi Altunya, Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü (1926-1980)” isimli eserdir.²⁴

Gazi Eğitim Enstitüsünü konu alan bu eser hem Gazi Eğitim Enstitüsü Arşiv belgeleri hem mevcut literatür hem de sözlü tarih çalışması çerçevesinde enstitü mensuplarıyla yapılan görüşmeler ve onlardan gelen mektupların da dahil edildiği, çoklu yöntem kullanılarak hazırlanmış önemli bir eserdir. Eserin, 1. Bölümde, “Gazi Eğitim Enstitüsünün Kuruluş ve Gelişmesine Genel Bir Bakış” başlığı altında, Enstitünün kuruluşu, gelişimi, binası; 2. Bölümde, “Gazi Eğitim Enstitüsünün Kurumsal Yapısı”nda Enstitü yönetimi, programları, öğrenciler ve öğretmenler; 3. Bölümde, “Gazi Eğitim Enstitüsü Bölümleri”nde Enstitünün kuruluşundan itibaren eğitim verdiği bölümlerin yanı sıra diğer uygulamalar konusu; 4. Bölümde, “Gazi Eğitim Enstitüsünde Yaşam” Enstitünün 1927’den 1980 yılına kadar geçen sürede öğrenciler, öğretmenler ve yönetimde yaşanan süreç; 5. Bölümde, “Gazi Eğitim Enstitüsünün Katkıları” başlığında Enstitünün mezun, yayınlar, araştırma, bilim, kültür-sanat, spor ve eğitim kadrosu açısından ülkeye verdiği katkılar; 6. Bölümde: “Gazi Eğitim Enstitüsünün yaşadığı Sorunlar ve Geliştirilen Öneriler” Enstitünün yaşadığı sorunlar ve getirilen çözüm önerileri ele alınmıştır.

İkinci eser ise Ali Türer tarafından kaleme alınan, “*Balıkesir’de Necati Öğretmen Okulları (1910-2023)*” dır.²⁵ Bu eser Balıkesir Necatibey yerleşkesinde 1910’dan günümüze kadar eğitim veren “Necati İlköğretmen Okulu, Necati Eğitim Enstitüsü, Necati Yüksek Öğretmen Okulu ve Necatibey Eğitim Fakültesi” ele alınmıştır. Eğitim Enstitüsü

²⁴ Niyazi Altunya, *Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü (1926-1980)*, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara 2006.

²⁵ Ali Türer, *Balıkesir’de Necati Öğretmen Okulları (1910-2023)*, Detay Yayıncılık, Ankara 2023.

bölümünde, Enstitünün kuruluşu, zaman içerisinde gelişimi, görev yapan müdür ve yardımcıları, bölüm öğretmenleri, uygulanan programlar, mezunlar hakkında bilgilerin yanında enstitüde yaşanmış olaylar, sözlü tarih çalışması çerçevesinde görüşmelerden yapılan alıntılarla desteklenmiştir. Bu eserde kurum tarihi çalışmaları açısından çoklu yöntemin kullanılmış olmasının yanı sıra ilköğretmen okulu tarihi hariç diğer bölümler Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsünün zaman içerisinde yaşadığı dönüşümleri içermektedir.

2.4.2. Eğitim Enstitülerini Bölüm Olarak Ele Alan Çalışmalar

Eğitim enstitülerini bölüm olarak ele alan eserler arasında Cemil Öztürk tarafından hazırlanan iki eser önemli yer tutmaktadır. İlk eser kitap olarak da basımı yapılan, “Atatürk Devri’nde Öğretmen Yetiştirme Politikası ve Öğretmen Yetiştiren Kurumlar”²⁶ isimli doktora tezidir. Bu tez, öğretmen yetiştiren kurumlar tarihi alanında hazırlanan tezler göz önüne alındığında, tasarım ve yöntem açısından önemli araştırmalardandır. Eğitim Enstitülerinin tarihi süreci açısından, “Genel Orta Öğretime Öğretmen Yetiştirme Politikası” başlığında Gazi Eğitim Enstitüsünün kuruluşundan 1938 tarihine kadar olan dönem ele alınmaktadır. Öztürk’ün ikinci önemli eseri, “Türkiye’de Düünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar Tarihi” dir²⁷. Öğretmen yetiştirme tarihini Osmanlıdan Cumhuriyete bir bütün olarak ele alan eserin “İkinci Kısmı: Genel Orta Öğretime Öğretmen Yetiştirme” başlığında, “İmparatorluk Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi” olarak iki bölüme ayrılmıştır. Cumhuriyet dönemi öğretmen yetiştirme bölümünde, Gazi Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Enstitülerine ayrı ayrı yer verilmiştir. Öğretmen yetiştirme tarihi açısından yazılan bu eser, çoklu yöntem kullanılan, bilimsel açıdan ve kapasite yönünden itina ile hazırlanmış, alanında önemli eserlerdendir.

Bu bölümde üzerinde durmamız gereken önemli eserlerden birisi de Cavit Binbaşıoğlu’na ait “Öğretmen Yetiştirme Açısından Türkiye’de

²⁶ Cemil Öztürk, “Atatürk Devri’nde Öğretmen Yetiştirme Politikası ve Öğretmen Yetiştiren Kurumlar”, *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul 1991 (Doktora Tezi); Cemil Öztürk, *Atatürk Devri Öğretmen Yetiştirme Politikası*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1999.

²⁷ Cemil Öztürk, *Türkiye’de Düünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 2005.

Eğitim Bilimleri Tarihi Üzerinde Bir Araştırma” adlı eserdir. Binbaşıoğlu, Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümü mezunu eğitim bilimci bir yazardır. Gazi Eğitim Enstitüsünde öğrenci olarak başladığı eğitim hayatını önce, aynı kurumda asistan ve sonrasında öğretmen olarak devam ettirmiştir.

Eğitim Enstitülerini konu alan makaleler: Mustafa Şahin, “İzmir Eğitim Enstitüsü...”²⁸ Adnan Küçüköğlü, “Türkiye’nin Öğretmen Yetiştirme Serüveninde Eğitim Enstitüleri (Bir Model Olarak Kazım Karabekir Eğitim Enstitüsü)”²⁹ Cemal Aküzüm ve Hasan Akgündüz, “Diyarbakır’da Öğretmen Yetiştirme Deneyimleri...”³⁰ Muammer Demirel ve Sabri Becerikli, “Bursa Eğitim Enstitüsü...”³¹ Fatih Demirel ve Rukiye Köse, “Eğitim Enstitülerinde Yönetim...”³²

Anı Kitapları Eğitim enstitüsü mensupları tarafından yazılan anılar, enstitüde karşılaşılan olaylar, eğitim, uygulamalar öğrenci öğretmen ilişkisi vs. ayrıntılar, eğitim enstitülerinde yaşanmışlık duygusunu vermesi açısından önemli kaynaklardır: Cavit Binbaşıoğlu, Öğrencilik ve Öğretmenlik Anıları...³³ D. Faruk Toktamış, Bir Öğretmenin Anıları...³⁴

2.4.3. Tezler

Eğitim Enstitüleri akademik yönden, yüksek lisans ya da doktora tezlerine konu olarak seçilmiştir. Enstitüler hakkında yazılan tezler: Halil Tekin, Yabancı Diller ve Gazi Eğitim Enstitüsü Öğrencilerinin Bu

²⁸ Mustafa Şahin, “İzmir Eğitim Enstitüsü,” *Tarih ve Toplum Dergisi*, C. 28, S. 225, Eylül 2002, s. 34-41.

²⁹ Adnan Küçüköğlü, “Türkiye’nin Öğretmen Yetiştirme Serüveninde Eğitim Enstitüleri (Bir Model Olarak Kazım Karabekir Eğitim Enstitüsü)” *Kastamonu Eğitim Dergisi*, C. 14, S. 2, Ekim 2006, s. 377-392.

³⁰ Cemal Aküzüm ve Hasan Akgündüz, “Diyarbakır’da Öğretmen Yetiştirme Deneyimleri” *Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, C.2,S.3, 2014, s. 28-43.

³¹ Muammer Demirel ve Sabri Becerikli, “Bursa Eğitim Enstitüsü,” *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 30, S.1, 23 Haziran 2017, s. 341-374.

³² Fatih Demirel ve Rukiye Köse, “Eğitim Enstitülerinde Yönetim,” *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 21, S.2 (30 Haziran 2019), s. 515-528.

³³ Cavit Binbaşıoğlu, *Öğrencilik ve Öğretmenlik Anıları*, Gül Yayınevi, Ankara 2002.

³⁴ D. Faruk Toktamış, *Bir Öğretmenin Anıları*, Kastaş Yayınevi, Birinci Baskı, İstanbul 2008.

Okullara Girmelerinde Etkili Olan Etkenler...³⁵ Gazi ve ondan ayrılarak ayrı enstitü haline getirilen Yabancı Diller Eğitim Enstitüsünü kazanan adayların tercih sebeplerini araştırması yönünden, Halil Tekin'in doktora tezini, diğer tezlerden ayrı bir yere koymak gerekir. Bu tez den, Enstitüleri tercih eden öğrenci ve aile profilinde zaman içinde yaşanan değişim gözlemlenebilir. Önceleri kırsal kesim, fakir ve okuma yazma oranı düşük ailelerin çocukları tarafından tercih edilirken, zaman içerisinde şehirli, eğitim seviyesi yükselmiş, memur ya da öğretmen çocukları tarafından tercih edilen okullara dönüştü ortaya koymaya çalışmıştır. Niyazi Altunya, Gazi Eğitim Enstitüsü Programlarının Değerlendirilmesi...³⁶

Gazi Eğitim Enstitüsünde kullanılan programlar, bir taraftan eğitim enstitüleri programlarının hazırlanmasına kaynaklık ederken diğer taraftan da bu süreçte kullanılmışlardır. Altunya'nın hazırladığı tez, bu yönüyle önemlidir: İbrahim Çoban, Gazi Eğitim Enstitüsü Resim İş Bölümü'nün Çağdaş Türk Resim Sanatı İçerisindeki Yeri (1932-1973)...³⁷ Mustafa Keysan, Gazi Eğitim Enstitüsü Çıkışlı Ressamların Türk Resim Sanatındaki Yeri...³⁸ Beyhan Yeşilyurt, Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi bölümünden Mezun Ressamlarımız...³⁹ Elif Karakuş, *Gazi Eğitim Enstitüsü Resim İş Bölümü 1932-1980 Dönemi Linol Baskiresim Çalışmaları ve Nevzat Akoral*...⁴⁰ Aysun Altunöz Yonuk, Gazi

³⁵ Halil Tekin, "Yabancı Diller ve Gazi Eğitim Enstitüsü Öğrencilerinin Bu Okullara Girmelerinde Etkili Olan Etkenler", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, Ankara 1973 (Doktora Tezi).

³⁶ Niyazi Altunya, "Gazi Eğitim Enstitüsü Programlarının Değerlendirilmesi 1930-1980", *Ankara Üniversitesi*, Ankara 1981 (Yüksek Lisans Tezi).

³⁷ İbrahim Çoban, "Gazi Eğitim Enstitüsü Resim İş Bölümü'nün Çağdaş Türk Resim Sanatı İçerisindeki Yeri (1932-1973)", *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara 1993 (Yüksek Lisans Tezi).

³⁸ Mustafa Keysan, "Gazi Eğitim Enstitüsü Çıkışlı Ressamların Türk Resim Sanatındaki Yeri", *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İzmir 1997 (Yüksek Lisans Tezi).

³⁹ Beyhan Yeşilyurt, "Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi bölümünden Mezun Ressamlarımız", *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul 1998 (Yüksek Lisans Tezi).

⁴⁰ Elif Karakuş, "Gazi Eğitim Enstitüsü Resim İş Bölümü 1932-1980 Dönemi Linol Baskiresim Çalışmaları ve Nevzat Akoral" Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu 2006 (Yüksek Lisans Tezi).

Eğitim Enstitüsü Resim İş Bölümü El Yazması Mezuniyet Tezleri Üzerine Bir Araştırma (1933-1978)...⁴¹

İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü ile Gazi Eğitim Enstitüsünü konu yukarıdaki tezler, Resim-İş Bölümü mezunları ve onların Türk resim sanatına etkileri üzerine yoğunlaşmıştır. Son zamanlarda Eğitim Enstitüleri konusunda hazırlanan iki yüksek lisans tezi: Evrim Solmaz Decker, Eğitim Enstitülerinin Tarih Eğitimindeki Yeri...⁴² Rukiye Köse, Eğitim Enstitülerinin Öğretim Programları...⁴³

Sonuç

Öğretmenlik merkezinde insanı yetiştirmek olan ve kıymetini kolay yitirmeyecek olan kutsal bir meslektir. Bir çocuğun ömrünü şekillendiren öğretmenler, malzemesi insan olan sanatçılardır. Eğitim enstitüleri hem orta okullara ve ilköğretmen okullarına branş öğretmeni hem ilköğretime müfettiş hem de ilkokullara yönetici de yetiştiren eğitim kurumları olmaları ve günümüzde öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinin temelini oluşturması açısından Türk eğitim tarihinde önemli bir yere sahiptir.

Eğitim Enstitüleri 1949-1979 yılları arasında Türkiye’de ortaöğretime branş öğretmeni yetiştiren ve bu dönemde bu sorumluluğu tek başına yüklenen kurum olma özelliğine sahiptir. Türk eğitim sistemine derin tesirleriyle ters orantılı olarak Eğitim Enstitüleri üzerine yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Türkiye geneline yayılan enstitülerin arşivlerinin layıkıyla korunamaması da diğer bir ulaşılan sonuçtur. Enstitülerin idari kimlikleri sonlandırıldıktan sonra arşivlerinin dağıtıldığını görmekteyiz. Öğrenci ve öğretmenlerin kişisel dosyaları haricinde Enstitülerle ilgili birincil kaynaklara ulaşmak büyük bir alan araştırmasını zorunlu kılmıştır. Onlarca yıl öğretmen yetiştiren bu

⁴¹ Aysun Altunöz Yonuk, “Gazi Eğitim Enstitüsü Resim İş Bölümü El Yazması Mezuniyet Tezleri Üzerine Bir Araştırma (1933-1978)” *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara 2009 (Doktora Tezi).

⁴² Evrim Solmaz Decker, “Eğitim Enstitülerinin Tarih Eğitimindeki Yeri” İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul 2014 (Yüksek Lisans Tezi).

⁴³ Rukiye Köse, “Eğitim Enstitülerinin Öğretim Programları”, *Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri*, Bursa 2019 (Yüksek Lisans Tezi).

kurumlar üzerinde ne yeterince çalışma yapılmış ne de bir kapsayıcı arşiv oluşturulmuştur.

Cumhuriyet döneminde Anadolu coğrafyasında kurulup gelişmiş, çağdaş ve inkılapçı bir kurum olan Eğitim Enstitüleri'nin Türk eğitim tarihine önemli katkıları olmuştur. Bunlardan birincisi, yoksul kesimlerdeki gençlere eğitim imkanı sağlamış olması; ikincisi ise Cumhuriyete inanmış ve ona hizmet edecek, nitelikli öğretmenler yetiştirmiş olmasıdır.

Finansal Destek ve Teşekkür / Grant Support and Acknowledgement	Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir. / The author declared that this study has received no financial support.
Çıkar Çatışması / Conflict of Interest	Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir. / The author has no conflict of interest to declare.

KAYNAKÇA

Resmî Kaynaklar

TBMM, 789 Sayılı Maarif Teşkilatına Dair Kanun, Ankara 1926.

TBMM Zabıt Ceridesi, 1945 Bütçe Görüşmeleri, Dönem 7 C. 17, 23 Mayıs 1945.

TBMM Zabıt Ceridesi, Milli Eğitim Bakanlığı Bütçe Görüşmeleri, Dönem 7,C.17, 23 Mayıs 1945.

TBMM Zabıt Ceridesi, Milli Eğitim Bakanlığı Bütçe Görüşmeleri, Dönem 8, C. 24 Aralık 1946.

TBMM Zabıt Ceridesi, Milli Eğitim Bakanlığı Bütçe Görüşmeleri, Dönem 8, 29 Aralık 1947.

Tebliğler Dergisi, Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği, C. 9, S. 423. 19 Mart 1947.

Tebliğler Dergisi, Eğitim Enstitüleri Geçici Yönetmeliği, C. 9, S. 423, 3 Mart 1947).

Tebliğler Dergisi, *Eğitim Enstitülerinin Tek Dersler Bölümünü Teşkil Eden, "Resim-İş, Müzik, Beden Eğitimi ve Yabancı Dil Şubelerine"* Konan Meslek Dersleri Hakkında Karar C.10, S. 464, 15 Aralık 1947.

Tebliğler Dergisi, *Eğitim Enstitüsü 1955 Yönetmeliği*, C.18, S. 875, 31 Ekim 1955.

Tebliğler Dergisi, *Eğitim Enstitü 1968 Yönetmeliği*, C. 31, S. 1530, 25.11.1968.

İstatistik/Yıllıklar

Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, *Milli Eğitim İstatistikleri Yüksek Öğretim 1965-1967*, Ankara 1969.

Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, *Milli Eğitim İstatistikleri Yüksek Öğretim 1959-1968*, Ankara 1972.

Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, *Milli Eğitim İstatistikleri Yüksek Öğretim 1967-1970*, Ankara 1970.

Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, *Milli Eğitim İstatistikleri Yüksek Öğretim 1970-1974*, Ankara 1975.

Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, *Milli Eğitim İstatistikleri Yüksek Öğretim 1974-1978*, Ankara 1979.

Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, *Milli Eğitim İstatistikleri Yüksek Öğretim 1978-1979*, Ankara 1980.

Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, *Milli Eğitim İstatistikleri Yüksek Öğretim 1980-1981*, Ankara 1982.

Gazi Eğitim Enstitüsü Öğrenci Rehberi 1963-1964 Öğretim Yılı, Gazi Eğitim Enstitüsü Danışma Kurulu ve Öğrenci Derneği, Ankara 1963.

Gazi Eğitim Enstitüsü Öğrenci Rehberi 1967-1968, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1968.

Gazi Eğitim Enstitüsü Yöneticiler Görev Bölümü, Gazi Eğitim Enstitüsü, Ankara: 1975.

Gazi Eğitim Enstitüsü 1952 Yıllığı (Ankara: Gazi Eğitim Enstitüsü Öğrenci Derneği, 1952.

Gazi Eğitim Enstitüsü Matematik Bölümü Yıllığı, Gazi Eğitim Enstitüsü Matematik Bölümü Öğrencileri, Ankara 1975.

Cumhuriyet Dönemi Öğretmen Yetiştirme Meselesi: Eğitim Enstitüleri Hakkında Bir Literatür Değerlendirmesi

Isparta Eğitim Enstitüsü 1975-1976 Yıllığı. Isparta: Tokoğlu Matbaası, 1976.

MEB, III. *Milli Eğitim Şurası*, 2-10 Aralık, Ankara 1946.

MEB. IV. *Milli Eğitim Şurası*, 23-31 Ağustos, Ankara 1949.

Öğretmen Okulları 1965-1966 Yıllığı, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, Ankara 1966.

Öğretmen Okulları 1966-1967 Yıllığı, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, Ankara 1967.

Öğretmen Okulları 1967-1968 Yıllığı, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, Ankara 1968.

Öğretmen Okulları 1968-1969 Yıllığı, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, Ankara 1969.

Öğretmen Okulları 1969-1970 Yıllığı, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, Ankara 1970.

Öğretmen Okulları 1970-1971 Yıllığı, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, Ankara 1971.

Öğretmen Okulları 1971-1972 Yıllığı. Ankara: Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, 1972.

Öğretmen Okulları 1972-1973 Yıllığı, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, Ankara 1973.

Öğretmen Okulları 1973-1974 Yıllığı, Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Planlama Şubesi, Ankara 1974.

Telif/ Tetkik Eserler

ALTUNYA, Niyazi, *Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü (1926-1980)*, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara 2006.

BİNBAŞIOĞLU, Cavit, *Öğrencilik ve Öğretmenlik Anıları*, Gül Yayınevi, Ankara 2002.

Eğitim Enstitüleri Kurulurken. Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1946.

OĞUZKAN, A. Ferhan, "Orta Dereceli Okul Öğretmenlerinin Yetiştirilmesi." *Cumhuriyet Döneminde Eğitim*, 593-623. Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1983.

ÖZTÜRK, Cemil. *Atatürk Devri Öğretmen Yetiştirme Politikası*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1999.

ÖZTÜRK, Cemil, *Türkiye’de Düünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 2005.

TÜRER, Ali, *Balıkesir’de Necati Öğretmen Okulları (1910-2023)*, Detay Yayıncılık Ankara 2023.

TOKTAMIŞ, D. Faruk, *Bir Öğretmenin Anıları*, Kastaş Yayınevi, Birinci Baskı, İstanbul 2008.

Makaleler

AKÜZÜM, Cemal ve Akgündüz, Hasan. “Diyarbakır’da Öğretmen Yetiştirme Deneyimleri” *Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, C. 2, S. 3, 2014, s. 28-43.

BAŞGÖZ, Rasim. “Cumhuriyet ve Eğitim Enstitüleri” *Türk Dili*, 29 Ekim 1946.

Bursa Eğitim Enstitüsü 1964-1965 Yıllığı, Büyük Kervan Matbaası, İstanbul 1965.

Bursa Eğitim Enstitüsü Haberler Bülteni, S.3. 1 Aralık 1967.

Cumhuriyetimizin 50. Yılında Konya Selçuk Eğitim Enstitüsü, Konya Selçuk Eğitim Enstitüsü, Konya 1974.

DEMİREL, Muammer ve Sabri Becerikli, “Bursa Eğitim Enstitüsü,” *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 30, S.1, 23 Haziran 2017, s. 341-374.

DEMİREL, Fatih ve Köse, Rukiye. “Eğitim Enstitülerinde Yönetim,” *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* C. 21, S.2, 30 Haziran 2019, s. 515-528.

DURU, Kazım Nami, “İlk ve Orta Okullar Esasta Bir Bütün teşkil Eder” *Son Posta*, 19 Ekim 1946.

DURU, Kazım Nami. “Ortaokul Öğretmenleri, Öğrencilerini Tanımağa Muvaffak Olamıyorlar” *Son Posta*, 23 Ekim 1946.

“Eğitim Bakanı Son Kararları İzah Ediyor, *Ulus*, 8 Ekim 1946.

ERGÜN, Mustafa. “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Çalışmalarının Gelişmesi.” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, C. 2, S. 2, Haziran 1987.

Cumhuriyet Dönemi Öğretmen Yetiştirme Meselesi: Eğitim Enstitüleri Hakkında Bir Literatür Değerlendirmesi

ERİM, Nihat “Orta Okul İhtiyacı Karşısında” *Ulus*, 11 Ekim 1946.

GÖKBERK, M. Ali, “Orta Öğretimde Sınıf Usulü” *Yeni Türkiye*, 5 Ekim 1946.

KÜÇÜKOĞLU, Adnan, “Türkiye’nin Öğretmen Yetiştirme Serüveninde Eğitim Enstitüleri (Bir Model Olarak Kazım Karabekir Eğitim Enstitüsü)” *Kastamonu Eğitim Dergisi* 14, S. 2. (Ekim 2006): 377-392.

LEVEND, Agah Sırrı, “Orta Öğretim ve Öğretmen Meselesi” *Vakit*, 31 Ekim 1946.

LEVEND, Agah Sırrı, “Orta Okullarda Öğrencinin Durumu” *Vakit*, 12 Kasım 1946.

MEYAN, Hüseyin, “Eğitim Enstitüleri” *Kızılırmak*, 25 Ekim 1946.

NADİ, Nadir, “Bir Açıklama ve Bir Gerçek” *Cumhuriyet*, 9 Ekim 1946.

NADİ, Nadir, “Aksayan Bir Tarafımız” *Cumhuriyet*, 6 Ekim 1946.

OKSAL, Sedat, “Millî Eğitimde Yeni Hamleler” *Tanin*, 13 Ekim 1946.

“Öğretmen Okulları Eğitim Enstitüleri Haline Getiriliyor, *Ulus*, 19 Eylül 1946.

Samsun Eğitim Enstitüsü 1969-1970 Yıllığı. Samsun: Samsun Eğitim Enstitüsü 1970.

SİRER, Reşat Şemsettin, “Orta okul Meselemiz” *Ulus*, 9 Haziran 1945.

“Sunu” *Öğretmen*, S.1 (1 Mart 1956).

ŞAHİN, Mustafa, “İzmir Eğitim Enstitüsü” *Tarih ve Toplum Dergisi* 28, S. 225 (Eylül 2002): 34-41.

TUĞRUL, Mehmet, “Eğitim Enstitüleri” *Ülkü*, 22 Ekim 1946.

Yabancı Diller Eğitim Enstitüsü İngilizce Bölümü Yıllığı. Ankara: Yabancı Diller Eğitim Enstitüsü İngilizce Bölümü Öğrencileri, 1973.

YETKİN, Suut Kemal, “Öğretmen Davası” *Ulus*, 9 Ekim 1946.

Tezler

ALTUNYA, Niyazi, Gazi Eğitim Enstitüsü Programlarının Değerlendirilmesi 1930-1980, *Ankara Üniversitesi*, Ankara 1981(Yüksek Lisans Tezi).

ATAR, Ali, İzzet Uyanış Dergisi'ndeki Yazıların Eğitim ve Dönemin Güncel Olayları Açısından İncelenmesi, *Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Bursa 2019 (Yüksek Lisans Tezi).

ÇOBAN, İbrahim, "Gazi Eğitim Enstitüsü Resim İş Bölümü'nün Çağdaş Türk Resim Sanatı İçerisindeki Yeri (1932-1973)", *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara: 1993 (Yüksek Lisans Tezi).

DECKER, Evrim Solmaz, "Eğitim Enstitülerinin Tarih Eğitimindeki Yeri", *İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul 2014 (Yüksek Lisans Tezi).

KARAKUŞ, Elif, "Gazi Eğitim Enstitüsü Resim İş Bölümü 1932-1980 Dönemi Linol Baskiresim Çalışmaları ve Nevzat Akoral" *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Bolu 2006 (Yüksek Lisans Tezi).

KEYSAN, Mustafa, "Gazi Eğitim Enstitüsü Çıkışlı Ressamların Türk Resim Sanatındaki Yeri" *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İzmir 1997 (Yüksek Lisans Tezi).

KÖSE, Rukiye, "Eğitim Enstitülerinin Öğretim Programları", *Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri* Bursa 2019 (Yüksek Lisans Tezi).

TEKİN, Halil, "Yabancı Diller ve Gazi Eğitim Enstitüsü Öğrencilerinin Bu Okullara Girmelerinde Etkili Olan Etkenler", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, Ankara 1973 (Doktora Tezi).

YEŞİLYURT, Beyhan, "Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Resim-İş Eğitimi bölümünden Mezun Ressamlarımız", *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul 1998 (Yüksek Lisans Tezi)

YONUK, Aysun Altunöz, "Gazi Eğitim Enstitüsü Resim İş Bölümü El Yazması Mezuniyet Tezleri Üzerine Bir Araştırma (1933-

1978)” *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara 2009 (Doktora Tezi).

Extended Abstract

Teaching is a sacred profession centered on nurturing human beings and is one whose value will never diminish. Teachers, who shape the lives of children, are artists whose material is the human soul. In the development of a country, in cultivating a qualified workforce, and in passing on the moral and material values of society to future generations, teachers are given the most crucial role. No matter how perfect a country's education system may be, it is impossible for the system to be successful if the teachers who will operate it are not trained to the same level of excellence. One of the most significant educational initiatives of the Republic era is undoubtedly the existence of institutions that educate teachers.

The first institute established was Gazi Education Institute. Following it, educational institutes were opened in cities such as İstanbul, Balıkesir, İzmir, Bursa, Erzurum, Samsun, Konya, Diyarbakır, Trabzon, Isparta, Edirne, Gaziantep, Adana, Eskişehir, and Uşak. In the 1978-1979 academic year, the number of these institutes was reduced to 10 and they were first renamed “*Higher Teacher Schools*” and later transformed into Faculties of Education. The number of works focused on “*Education Institutes*” which were significant institutions that trained subject teachers for secondary education during the Republican era, is quite limited. In research on Education Institutes, the primary sources are the archives related to these institutes. These can be divided into two categories: first, the Ministry of Education Archives, and second, the archives found in the institutions where these institutes operated, although only a limited number of these have survived to the present day.

The most important archives related to these institutes are housed at Gazi University’s “*Gazi Education Institute Archive*,” Marmara University’s “*Atatürk Education Institute Archive*,” and Balıkesir University’s “*Necati Education Institute Archive*.” The archives of Selçuk, Fatih, and Isparta Education Institutes contain a wealth of information, including “*Student Diploma Registers, Teacher-Employee Record Books and Records of Activities by Teachers and Institute Members*.” Another

key aspect we considered in evaluating the literature on Education Institutes was the statistics and yearbooks. This section was analyzed in two parts: those compiled by official authorities and those prepared by members of the education institutes. Additionally, significant resources providing insights into these institutes, such as student guides, magazines, and albums, were also examined in this section. Yearbooks prepared by institute graduates are primary sources that provide valuable insights into various aspects such as the teaching staff, facilities, and social activities of the institutes. Some of the yearbooks, which were prepared as graduation gifts by the student associations of the Education Institutes and serve as direct sources of information about these institutes, include the “*Gazi Education Institute 1952 Yearbook, Bursa Education Institute 1964-1965 Yearbook, Samsun Education Institute 1969-1970 Yearbook, Konya Selçuk Education Institute, Foreign Languages English Department Yearbook, Isparta Education Institute 1975-1976 Yearbook, and the Gazi Education Institute Mathematics Department Yearbook*”. These are the yearbooks currently accessible.

Magazines published by students and teachers of the Education Institutes played a vital role in documenting the development of the institutes, their teaching staff, social, cultural, and sports activities, as well as addressing current issues. These magazines also served as a means of communication with graduates. Among these publications were: *Gazi Education Institute: Eğitim Öğretim, Eğitim Psikolojisi, Gazi, Eğitim Postası, Genç Öğretmen, Gazi Eğitim Enstitüsü Araştırma ve İncelemeleri Bülteni, Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmen Yetiştiren Kurumlarla İlgili Haberler, Gazi Eğitim Enstitüsü Haber Bülteni, Çay Şekeri*”, Balıkesir Necati Education Institute: “*Öğretmen Dergisi, Gökçe Yazın, Mavi Yeşil*”, Bursa Education Institute: “*Bursa Eğitim Enstitüsü Haberler Bülteni, Alkım, Bursa’da Zaman*”, Izmir Education Institute: *Uyanış*, Konya Selçuk Education Institute: *Çağdaş Selçuk*; Istanbul Education Institute: *Yeni Akın*.

These magazines, which were supported by the institute administration and teaching staff, are essential resources for understanding the institutes’ current status, showcasing the cultural dimensions of the institute’s teachers and students, and providing space for contributions from expert educators outside the institutes. Among the magazines

published by Education Institute members, if a ranking were made according to modern magazine standards, the top spot would undoubtedly go to Uyanış, published by the Izmir Education Institute Student Association. Under the category of authored and investigative works about the institutes, books and theses have been considered separately. The number of authored and investigative works focusing on the Education Institutes is quite limited. There are two significant works on the history of the Education Institutes. The first is Niyazi Altunya's "*Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü (1926-1980)*." The second is Ali Türer's *Balıkesir 'de Necati Öğretmen Okulları (1910-2023)*.

Among the works that focus on the Education Institutes as a topic, two significant works prepared by Prof. Dr. Cemil Öztürk hold a key place. The first is his doctoral thesis titled "*Atatürk Devri' nde Öğretmen Yetiştirme Politikası ve Öğretmen Yetiştiren Kurumlar*", which has also been published as a book. The second important work is "*Türkiye' de Düünden Bugüne Öğretmen Yetiştiren Kurumlar Tarihi*." This work, written on the history of teacher training, is a meticulously prepared study using multiple methods and is considered a significant contribution to the field. Another notable work is "*Öğretmen Yetiştirme Açısından Türkiye' de Eğitim Bilimleri Tarihi Üzerinde Bir Araştırma*" by Cavit Binbaşıoğlu. Binbaşıoğlu, a graduate of the Gazi Education Institute Pedagogy Department, is an educational scientist and author who has made significant contributions to the history of educational sciences in Türkiye. Memoirs written by members of the Education Institutes, which detail events, educational practices, curricula, and student-teacher relationships, are valuable sources for understanding the lived experiences within these institutions. Notable among these are Cavit Binbaşıoğlu's "*Öğrencilik ve Öğretmenlik Anıları*" and D. Faruk Toktamış's "*Bir Öğretmenin Anıları*." Additionally, there are significant articles focusing on Education Institutes, including: Mustafa Şahin's "*İzmir Eğitim Enstitüsü*", Adnan Küçükkoğlu's "*Türkiye'nin Öğretmen Yetiştirme Serüveninde Eğitim Enstitüleri (Bir Model Olarak Kazım Karabekir Eğitim Enstitüsü)*", Cemal Aküzüm and Hasan Akgündüz's "*Diyarbakır'da Öğretmen Yetiştirme Deneyimleri*", Muammer Demirel and Sabri Becerikli's "*Bursa Eğitim Enstitüsü*", Fatih Demirel and Rukiye Köse's "*Eğitim Enstitülerinde Yönetim*." While the number of these articles is limited, they are important

contributions to the field. A researcher planning to study Education Institutes can consult various categorized resources and obtain information about these works. Education Institutes have the unique role of being the sole institutions responsible for training subject teachers for secondary education in Türkiye for an extended period. Despite their profound impact on the Turkish education system, studies on Education Institutes are alarmingly few, with only a handful of works available. Although these institutions trained teachers for decades, there has been neither sufficient research nor the establishment of a comprehensive archive.

Education Institutes have played a significant role in our educational history as they were responsible for training subject teachers for secondary schools and primary teacher education schools, as well as inspectors for primary education and administrators for elementary schools. They also laid the foundation for today's faculties of education. Established and developed in Anatolia during the Republican era, Education Institutes made substantial contributions to Turkish education history. Their contributions include providing educational opportunities to underprivileged youth and producing qualified teachers committed to serving the Republic.